

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова Приймальної комісії

Ректор Херсонського державного університету

Олександр СПИВАКОВСЬКИЙ

2023 р.

ПРОГРАМА

фахового вступного випробування з Теорії та історії культури
для здобуття ступеня вищої освіти «магістр»
на базі попередньої вищої освіти
(денна, заочна форми навчання)

Галузь знань: 03 Гуманітарні науки

Спеціальність: 034 Культурологія

Херсон 2023

ЗМІСТ

1. Загальні положення.....	3
2. Зміст програми.....	4
3. Перелік питань, що виносяться на фахове вступне випробування.....	13
4. Список рекомендованої літератури.....	16
5. Критерії оцінювання знань фахового вступного випробування.....	18

Загальні положення

Програма фахового вступного випробування для абітурієнтів, які вступають на навчання для здобуття ступеня вищої освіти магістра на основі базової або повної вищої освіти, розроблена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра.

Організація та проведення фахових вступних випробувань відбувається у порядку визначеному у Положенні про приймальну комісію Херсонського державного університету.

Мета вступного випробування – відбір претендентів на навчання за ступенем вищої освіти магістр.

Форма фахового вступного випробування: вступне випробування проводиться у формі екзамену (усне опитування за допомогою дистанційних засобів навчання).

Результат фахового вступного випробування оцінюється за 100 бальною шкалою.

Під час проведення вступного випробування не допускається користування електронними приладами, підручниками, навчальними посібниками та іншими матеріалами, якщо це не передбачено рішенням Приймальної комісії. У разі використання вступником під час вступного випробування сторонніх джерел інформації (у тому числі підказки) він відсторонюється від участі у випробуваннях, про що складається акт. На екзаменаційному протоколі такого вступника член фахової атестаційної комісії вказує причину відсторонення та час (при дистанційній формі – робиться відеозапис). При підведенні підсумків такому абітурієнту виставляється оцінка менше мінімальної кількості балів, визначеної Приймальною комісією та Правилами прийому, для допуску до участі в конкурсі або зарахування на навчання поза конкурсом.

Вступники, які не з'явились на фахове вступне випробування з Української та зарубіжної культури без поважних причин у зазначений за розкладом час, до участі у подальших іспитах і конкурсі не допускаються.

Зміст програми

Зміни, які відбуваються в економічному, соціальному, політичному житті українського суспільства, породжують необхідність у фахівцях високого рівня. Посилення уваги до підготовки фахівців-культурологів обумовлено потребою сучасного суспільства в розв'язанні проблем у сферах культури, освіти, виробництва тощо. Керівництво країни, учені, представники інтелектуальних кіл наголошують на необхідності оновлення професійного навчання гуманітаріїв та вимог до їх професійної підготовки. Державною національною програмою «Освіта» (Україна XXI століття) передбачене значне вдосконалення культурологічної підготовки студентської молоді.

Вступний екзамен з теорії та історії культури для здобуття ступеня вищої освіти «магістр» має на меті визначити рівень сформованості основних професійних умінь та навичок, володіння теоретичними знаннями абітурієнта. Вступні випробування проводяться у формі екзамену (усне опитування за допомогою дистанційних засобів навчання).

Вимоги до знань та умінь

Абітурієнт повинен знати:

- основні етапи та логіку розвитку світової та української культури;
- принципи типологізації та періодизації культури, особливості функціонування її форм;
- основні класичні й сучасні категорії і концепції культурологічної науки;

Абітурієнт повинен уміти:

- обґрунтовувати процеси світового й українського культурно-історичного поступу;
- орієнтуватися у розмаїтті художніх шкіл та напрямів, основних засобах виразу, притаманних тому чи іншому виду та жанру мистецтва.

Програмні вимоги

Програма фахових вступних випробувань з культурології складається з фундаментальних розділів культурологічної науки, які дозволяють уявити цілісність та системність знань студента-культуролога: «Етнокультурологія», «Теорія культури та сучасні культурологічні концепції», «Соціально-культурна антропологія», «Історія української культури», «Історія світової культури» тощо.

Вступник обирає екзаменаційний білет в якому містяться два питання. Для підготовки відповіді абітурієнту дається тридцять хвилин.

Програма має великий перелік рекомендованої літератури, який треба розглядати як орієнтувальний. Для підготовки абітурієнтів розроблені питання, що включають матеріал для всіх тестових завдань.

ЕТНОКУЛЬТУРОЛОГІЯ

Етнокультурологія як наука. Основні поняття етнокультурології. Етнічна, народна, традиційна, національна культура. Зв'язок між етнічною та національною культурою. **Культура та етнос.** Визначальні риси етнічної культури. Вплив природного середовища на формування етнічної культури. Спільність мови як чинник формування етнічної культури. Картина світу в етнічній культурі. Релігія в процесі формування та функціонування етнічної культури. Етнічні цінності. **Мова і етнос.** Мова як етнічна ознака. Говірка, діалект, літературна та державна мова, мова міжнаціонального спілкування. Етномовні спільноти і сучасні мовні сім'ї. **Етнологія культури.** Етнологія як наука вивчення народів світу. Характерні ознаки етнічної культури. Етносоціальна спільнота: плем'я, народність, нація. **Духовна культура етносу.** Роль та форми народних вірувань в етнічній культурі. Основні ментальні структури ранніх культур: міф, обряд, тотем. Реалізація та розвиток етнічної культури в комплексі видів народної художньої творчості. **Українська етнічна культура.** Концепції етногенезу українців. Походження етноніму «Україна». Історико-етнографічне районування України. Ритуально-обрядова культура українців. Традиційний побут українців. **Антропогенез, етногенез, культурогенез.** Антропогенез і теорії походження людини. Теорії етногенезу. Палео-, мезо-, неоетногенез. Механізми трансляції культури: традиція, звичай, обряд, ритуал. **Етнокультурна карта сучасного світу.** Етноси та етнічна культура Океанійських та Австралійського регіонів. Африканські етноси та етнічна культура. Етноси і традиційна етнічна культура Північної і Латинської Америки. Азійські етноси та етнічна культура. Етноси й етнічні культури східноєвропейських та західно-центрально-європейських регіонів.

ТЕОРІЯ КУЛЬТУРИ ТА СУЧАСНІ КУЛЬТУРОЛОГІЧНІ КОНЦЕПЦІЇ

Теорія культури в системі культурологічного знання. Культурологія в системі гуманітарних наук. Її значення у процесі гуманітаризації вищої школи. Структура культурологічного знання. Етапи розвитку культурології. Міждисциплінарні зв'язки культурології. Соціальна значимість культурології. **Поняття «культура».** Поняття та сутність культури. Етимологія слова «культура». Полісемантичність поняття «культура». Підходи до визначення поняття «культура». Структура культури. Функції культури. Джерела вивчення культури. **Культура та цивілізація.** Проблема інтерпретації та співвіднесення понять «культура» і «цивілізація» в культурології. Типологія цивілізацій. **Морфологія культури.** Артефакт як структурний першоелемент культури. Духовна культура. Матеріальна культура. **Мистецтво як феномен культури.** Поняття мистецтва та художньої культури. Функції мистецтва. Концепції походження мистецтва. Художність та утилітарність у генезисі мистецтва. **Система видів та жанрів мистецтва.** Модель видової специфіки мистецтва. Види та жанри мистецтва. Проблема систематизації видів мистецтва. **Регіональна типологія культури.** Європейський культурний регіон. Арабо-мусульманський культурний регіон. Далекосхідний культурний

регіон. Індійський культурний регіон. Латиноамериканський культурний регіон. Тропічно-африканський культурний регіон. **Історичні типи культури.** Первісна культура. Антична культура. Культура епохи Середньовіччя. Культура Відродження. Культура Нового часу. Культура Новітнього часу. **Види та форми культури.** Домінуюча культура, субкультура, контркультура. Сільська та міська культура. Елітарна, народна, масова культура. **Динаміка культури.** Зародження культури. Прогрес культури. Відкриття та винаходи. Форми розповсюдження культури. Соціокультурна криза. Глобалізація культури. **Культурні цінності та норми.** Цінності. Види цінностей. Культурні норми та їх дотримання. Види культурних норм. Етикет. Звичаї, традиції та обряди. Церемонія та ритуал. **Культурна діяльність.** Діяльність зі створення, розповсюдження, збереження, опанування культурних цінностей. Суб'єкти та об'єкти культурної діяльності. **Інституціональна структура культури.** Культурна політика України. Міністерство культури України. Інститути просвітницького профілю. Інститути естетичного виховання. Культурно-дозвіллеві інститути. Творчі інститути. Культуроохоронні інститути. **Культура та релігія.** Поняття «релігія». Структура та функції релігії. Релігійні вірування у процесах становлення культури та релігії. Світові релігії. Національні релігії. ХХ ст. та криза духовності. Прояви сучасного релігійного ренесансу. **Семіотика культури.** Культура як система символів і знаків. Типологія знакових систем культури. Мова як знакова система. Семіотичні моделі культури: Р. Якобсон. Ю. Лотман. У. Еко. **Культура і суспільство.** Поняття соціокультурної реальності. Соціальні умови культурної діяльності. Субкультурні утворення. Культура як колективний інтелект. Культура як духовне виробництво. **Ігрові концепції культури.** Концепція Й. Хейзінги. Концепція Х. Ортега-і-Гассета. **Концепції локальних культур.** Теорія культурно-історичних типів Н. Данилевського. Концепція культури О. Шпенглера. Концепція локальних цивілізацій А. Тойнбі. **Постмодерністські теорії культури.** Ж. Бодрійяр. Ж. Дельоз. Ж. Дерріда. Ж. Ліотар. М. Фуко. **Екзистенціальні концепції культури.** Філософія культури М. Хайдеггера. Концепція «осьового часу» К. Ясперса. **Психоаналітичні концепції культури.** Психоаналіз З. Фрейда. Аналітична теорія К. Юнга. Концепція культури Е. Фромма. **Культура та комунікація.** Комунікація у структурі людської цивілізації. Види комунікацій. Засоби масової комунікації у системі сучасної культури. **Наука як феномен культури.** Специфіка науки. Особливості наукового пізнання. Становлення науки. Інституалізація науки. Наука і техніка. **Моральна культура.** Етика як наука про мораль. Сутність та функції моралі. Типи моралі. Категорії етики. **Культурологія дозвілля.** Дозвілля як умова розвитку культури. Функції дозвілля. Типологія дозвілля. Види дозвіллевої діяльності. **Естетична культура.** Естетика як наука. Категорії естетики. Естетична діяльність та її види. **Менеджмент та маркетинг культури.** Сутність та завдання менеджменту та маркетингу у сфері культури. Структури управління та маркетингові технології у сфері культури. Культура і

бізнес. Культура і реклама. Культура і туризм. **Культура повсякденності.** Поняття культури повсякденності та його складові. Повсякденна культура міського життя. Moda як феномен повсякденності. Комунікативні аспекти повсякденного буття. **Сучасна культурологія.** Постмодернізм як загальнокультурне явище сучасності. Постіндустріальна культура. Інформаційна культура та феномен віртуальності. Мультикультуралізм, глобалізація в сучасній культурі.

СОЦІАЛЬНО-КУЛЬТУРНА АНТРОПОЛОГІЯ

Соціально-культурна антропологія як наука. Предмет та завдання соціально-культурної антропології та її понятійний апарат. Передумови формування соціально-культурної антропології. Дослідницькі об'єкти соціально-культурної антропології. Чинники, що обумовлюють розвиток соціально-культурної антропології. **Структурно-функціональний напрям в антропології.** Наукова теорія культури Б. Малиновського. Концепція А. Редкліфа-Брауна. Теорія «єдиного соціального поля». Концепція «єдиної соціальної мережі». **Культурна еволюція і класичний еволюціонізм.** Характеристики культурної еволюції. Еволюціоністська концепція Е. Тайлора. Еволюціонізм Г. Спенсера. Теорія архаїчних суспільств Л. Моргана. **Психоаналіз та культурна антропологія.** Становлення і розвиток психології, її зв'язок з культурною антропологією. Генезис психоаналізу. З. Фрейд: протидія особистості і культури. Учення про несвідоме. К.Г. Юнг: колективне несвідоме, архетип, символ. Концепції неофрейдизму (Е. Фромм, К. Хорні, Ж. Лакан). Мистецтво як сублимація. **Символічні форми соціокультурного досвіду.** Символічні системи в культурі. Формування символічних об'єктів. Трансформація уявлень в знаки і символи. Символи соціальних груп, соціальний символізм простору, символи влади. Теорія символів Л. Уайта. **Людина і соціокультурне середовище.** Людина як біосоціокультурна істота. Вхідження людини в соціокультурне середовище. Основні рівні відносин між культурою та людиною. Соціальна взаємодія. Концепція походження співробітництва Ф. Фукуями. Творчість як культурний потенціал особистості. **Форми соціально-культурних об'єднань людей.** Структура соціальної системи. Суспільство як основа соціальної дії. Соціальна нерівність. Концепція та функції соціально-культурного інституту. Класифікація соціально-культурних інститутів. **Соціокультурна комунікація.** Загальна концепція комунікації. Суб'єкти соціокультурної комунікації. Мова в структурі соціокультурної комунікації. Мова і культура: гіпотеза культурно-лінгвістичної відносності Сепіра – Уорфа. **Політичне життя та політичні системи.** Основні типи політичної організації суспільства. Традиційна держава. Національна держава. Поняття східного деспотизму. Поняття тоталітаризму. Проблема легітимності влади. Антропологія конфлікту. Колоніалізм і соціальна антропологія. **Структуралізм у сучасній соціально-культурній антропології.** Структурна антропологія К. Леві-Стросса. Американський структурний функціоналізм (Р. Мертон, Т. Парсонс). «Соціальна інженерія» в антропології (Б. Скіннер).

Культурна антропология межі ХХ-ХХІ ст. Криза позитивістської антропологии та початок «лінгвістичного повороту». «Інтерпретативна антропология» К. Гірца – синтез традицій американської культурної антропологии. Сучасна герменевтика (Г.-Г. Гадамер, П. Рікер). Аналітична філософія мови (Г. Райл, Л. Вітгенштейн). Філософія символічних форм (С. Лангер) та літературознавства (К. Берк). **Релігія в системі соціальної організації.** Соціологічні теорії релігії (Е. Дюркгейм, М. Вебер, К. Маркс). Проблема міфологічної свідомості. Ритуальна практика: жертвопринесення, магія, ворожіння, чаклунство, молитва. Періодичні обряди: обряди переходу, ініціація, обряди інтенсифікації. Релігійні фахівці: шаман, провісник, чаклун, маг, жрець, пророк. Релігійна організація: церква і секта, деномінація і культ. **Поняття гендеру. Гендерні дослідження.** Виникнення поняття гендеру і становлення гендерних досліджень. Гендер у сучасній культурології. Проблема жіночої і чоловічої суб'єктивності у гендерних дослідженнях.

ІСТОРІЯ СВІТОВОЇ КУЛЬТУРИ

Первісна культура. Первісність як точка відліку історії. Періодизація первісної культури. Форми первісних релігійних вірувань. Сутність ритуалу та його соціокультурне значення. Походження мистецтва та його особливості. Форми первісної комунікації. Гендерні аспекти первісної культури. Синкретизм як принцип первісної культури. Неолітична революція. **Культура Стародавнього Сходу.** Шумерська цивілізація та її вплив на інші культури. Ассирія та Вавилон як культурні та політичні центри Месопотамії. Духовна та матеріальна культура Стародавнього Єгипту. Внесок цивілізацій Стародавнього Сходу у світову культуру. **Культура Індії.** Загальна характеристика культури Індії. Буддизм та його вплив на культуру Індії. Національні релігії Індії. Визначні пам'ятки індійської культури. Розвиток науки. **Культура Китаю та Японії.** Загальна характеристика культури Китаю та Японії. Основні філософсько-релігійні системи. Художня культура. Науково-технічні досягнення китайської та японської цивілізацій. **Антична культура.** Періодизація. Місце античності в історії світової культури. Розвиток античної науки та освіти. Художня культура. Інтерактивний характер античної культури: відкритість, комунікація, запозичення. Антропоморфізм релігійно-міфологічних уявлень стародавніх греків та римлян. **Культура Стародавньої Греції.** Періодизація давньогрецької культури. Антропоцентризм давньогрецької культури. Калокагатійний ідеал давньогрецької культури. Давньогрецьке мистецтво. Наука у Стародавній Греції. **Культура Стародавнього Риму.** Періодизація культури. Особливості та досягнення культури Стародавнього Риму. Художня культура. Наука. Гедоністично-розважальне начало культури Стародавнього Риму. **Християнство як світова релігія.** Зародження і розповсюдження християнства. Біблія як явище культури. Основні напрями християнства. Філософія, наука та мистецтво у християнській культурі. **Культура арабо-мусульманського світу.** Іслам як світова релігія та його вплив на культуру. Традиціоналізм та канонічність як особливості

арабо-мусульманської культури. Наука та мистецтво в ісламському світі. **Культура Середньовіччя.** Періодизація середньовічної культури. Вплив християнства на культуру середньовічної Європи. Культура Візантії. Субкультури Середньовіччя. Художня культура. Розвиток освіти та науки в середньовічній Європі. **Культура Відродження.** Періодизація доби. Гуманізм як характерна ознака епохи Відродження. Мистецтво Відродження. Титани Відродження. Наукові та географічні відкриття. Реформація як суспільно-політичний та релігійний рух. **Культура Європи XVII ст.** Формування світоглядних засад культури Нового часу: раціоцентризм та наукова революція XVII ст. Секуляризація культури. Бароко як світоглядна система і мистецький стиль. Класицизм як ідейно-художня система та стиль мистецтва. **Культура Просвітництва.** Особливості Просвітництва як культурно-історичного феномена. Філософсько-світоглядні основи Просвітництва. Освіта і наука. Художньо-мистецькі стилі XVIII ст.: просвітницький класицизм, рококо, сентименталізм. **Культура Європи й Америки XIX ст.** Формування індустріальної цивілізації в Європі й Америці. Найвидатніші наукові досягнення. Роль літератури в суспільному житті. Формування елементів масової культури. Виникнення нових видів художньої творчості: фотографія, кіно, реклама. Роль преси у формуванні суспільної думки. **Художньо-мистецькі напрями в культурі XIX ст.** Зростання ролі мистецтва в духовному житті суспільства. Ампір як художній стиль. Філософія та естетика романтизму. Реалістична лінія художнього розвитку. **Культура модернізму.** Специфіка модерністського дискурсу. Причини модерністського прориву в культурі. Соціокультурна криза кінця XIX – поч. XX ст. Втрата цілісного культурного архетипу. Пошуки нових форм художньої творчості. **Художні напрями у культурі кінця XIX ст.** Імпресіонізм. Символізм. Модерн. Постімпресіонізм. **Еволюція модернізму в художній культурі XX ст.** Експресіонізм. Кубізм. Футуризм. Абстракціонізм. Дадаїзм. Сюрреалізм. Екзистенціалізм. **Світова література XX ст.** Особливості літературних пошуків. Перегляд літературної форми. Дж. Джойс. Ф. Кафка, М. Пруст. Література «втраченого покоління»: Е.М. Ремарк, Е. Хемінгуей. А. Камю. У. Еко. **Художній авангард у культурі XX ст.** Співвідношення понять модернізм та авангард. Авангардистські течії в мистецтві. Авангард в образотворчому мистецтві. Авангард у літературі. Авангард у театрі та кіно. **Масова культура в сучасному суспільстві.** Зміст масової культури. Генезис масової культури. Комерціалізація культури. Американізація культури. Поп-арт. Індустрія розваг. ЗМІ. **Постмодернізм як культурне явище.** Постмодернізм – основний напрям філософії, мистецтва, науки другої половини XX ст. Характерні риси постмодерністської культури. Постмодернізм як антитеза естетичних, інтелектуальних і світоглядних стереотипів модернізму. **Постмодернізм у художній культурі.** Основні ознаки і принципи постмодерністського мистецтва. Нові форми художньої творчості. Візуалізація мистецтва. Акціонізм. **Міжнародний культурний простір XXI ст.** Доля цивілізацій у глобалізованому світі. Міжнародні

організації та результати їхньої діяльності. Основні форми міжнародного культурного обміну на сучасному етапі. Роль ЗМІ в сучасних міжнародних відносинах. **Культура Латинської Америки та Африки.** Матеріальна та духовна культура давніх цивілізації Латинської Америки. Сучасна культура Латинської Америки. Матеріальна та духовна культура африканських країн. Вплив традиційної африканської культури на європейську культуру ХХ ст.

ІСТОРІЯ ВІТЧИЗНЯНОЇ КУЛЬТУРИ

Українська національна культура як самобутній соціокультурний феномен. Характерні риси та ознаки української національної культури. Інтерактивний, творчий та репродуктивний характер української культури. Мова і менталітет народу, релігійні вірування. Українська народна культура. **Періодизація історії української культури.** Українська культура від витоків до прийняття християнства. Княжа доба. Литовсько-польська доба. Культура козацько-гетьманської доби. Період національно-культурного відродження. Радянський період розвитку української культури. Українська культура на сучасному етапі. **Витоки української культури.** Кам'яний вік на території України. Трипільська культура. Культура кочових племен. Грецькі колонії Північного Причорномор'я. Матеріальна та духовна культура східнослов'янських племен дохристиянської Русі. **Культура Київської Русі.** Запровадження християнства та його вплив на культуру. Християнсько-язичницький синкретизм. Поширення освіти, наукові знання. Становлення давньоруської писемності та літератури. Розвиток мистецтва на Русі. Видатні діячі культури Київської Русі. Галицько-Волинська держава як культурна спадкоємниця Київської Русі. **Християнство та його роль у розвитку української культури.** Передумови введення християнства. Особливості поширення християнства на Русі і його культурні наслідки. Вплив християнства на становлення та розвиток образотворчого, музичного, театрального мистецтва, архітектури, літератури, освіти, моралі. Релігійна ситуація в сучасній Україні. **Культура України XIV–XVI ст.** Соціально-політична та культурна ситуація на українських землях. Початок козащини. Ренесансно-реформаційні ідеї в українській культурі. Розвиток книгодрукування в Україні. Острозька академія. Культурно-просвітницька діяльність братств. Художня культура. Берестейська унія. **Козацтво як історико-культурне явище.** Феномен українського козацтва: виникнення та особливості функціонування. Духовна та матеріальна культура козаків. Козацьке бароко. Вплив козацтва на українську культуру. **Розвиток вітчизняної освіти в XVI–XVIII ст.** Початкова та середня освіта. Братства та їхня роль у розвитку української культури. Острозький культурно-освітній осередок. Києво-Могилянська академія як нова освітня модель. Львівський університет. Спеціалізація української освіти XVIII ст. **Києво-Могилянська академія.** Історія створення. Петро Могила як релігійний та культурний діяч. Києво-Могилянська академія як колиська національної науки та професійного мистецтва. Наукове та філософське мислення в стінах колегіуму. Культурологічна діяльність Ф. Прокоповича та Г. Сковороди. **Українська**

культура другої половини XVII–XVIII ст. Національно-визвольна боротьба як культурно-суспільне самоствердження нації. Європейські витoki бароко. Світоглядно-естетичні засади українського бароко. Формування українського «козацького» бароко як власно-національного художнього стилю. Освіта і наука. Мистецтво та література. Гуманістичний характер творчості Г. Сковороди. **Національно-культурне відродження в Україні кінця XVIII – початку XX ст.** Сутність національно-культурного відродження. Генезис та періодизація національно-культурного відродження. Генезис художніх напрямів XIX ст. Освіта і наука України. Формування університетських центрів. Культурно-просвітницька діяльність «Руської Трійці». Ідеї національного відродження України в діяльності Кирило-Мефодіївського братства. Т. Шевченко як виразник української національної ідеї. **Художня культура України XIX ст.** Класицизм, романтизм та реалізм в українській культурі XIX ст. Становлення та розвиток української літератури. Музична творчість. Образотворче мистецтво. Театральна культура. Видатні культурні діячі XIX ст. **Національно-культурний рух кінця XIX – початку XX ст.** Місце Івана Франка і Лесі Українки в українському національно-культурному русі кінця XIX – початку XX ст. Модерністський період національно-культурного відродження. Модерністські тенденції в літературній творчості М. Коцюбинського, О. Кобилянської, В. Стефаника. Роль В. Винниченка у модернізації української драматургії. Творчість Соломії Крушельницької. Модернізм в українському образотворчому мистецтві й архітектурі. Українська культура у Гетьманській державі (1918 р.). **Український авангард та його місце у світовому художньо-мистецькому просторі.** Феномен українського художнього авангарду. Основні авангардистські напрями в українській художній культурі першої половини XX ст. та їх представники. Д. Бурлюк, О. Кручених, М. Семенко, О. Архипенко, В. Єрмилов, К. Малевич, О. Богомазов, М. Бойчук, О. Екстер. Роль українського авангарду у розвитку світових тенденцій художньої культури. **Українська культура 20–30-х років.** Політика українізації. Діяльність літературних груп «Гарт», «Плуг», «Вапліте», «ВУСПП». Політизація культурного життя в 20-30 рр. Встановлення жорсткого диктату над культурою. «Розстріляне Відродження». Політика русифікації художнього життя в Україні. **Українська культура в умовах радянського тоталітарного режиму.** Специфіка культуротворчих процесів у період існування радянської України. Метод соціалістичного реалізму: мистецтво на службі ідеології. Суспільно-політична та культурно-просвітницька діяльність шістдесятників. Культура в системній кризі суспільства 70-80 рр. Культура як сфера внутрішнього дисидентства. Український культурний процес в еміграції. Національно-культурний рух в Україні у середині 80-х – на початку 90-х рр. та його особливості. Українська державність як необхідна передумова національно-культурного відродження. **Особливості соціокультурних процесів у незалежній Україні.** Офіційна культурна система та субкультурні рухи. Стратегії культурної політики України.

Постмодерністські тенденції в українській художній культурі. Перспективи збереження і розвитку національної української культури у контексті інформаційного суспільства. Тенденції розвитку сучасного візуального мистецтва. Елітарна, народна, масова культура сучасної України. **Українська культура як цілісність і складова світової культури.** Науково-технічні досягнення українських учених. Видатні українські митці. Участь України у міжнародних організаціях. Пам'ятки ЮНЕСКО в Україні. Українське мистецтво на Art-форумах. Культурний доробок українців діаспори. Культурна самоідентичність України в умовах глобалізованого суспільства. **Українська театральна культура.** Витоки вітчизняного театального мистецтва. Шкільний театр. Вертеп. І. Котляревський, Г. Квітка-Основ'яненко та становлення національного професійного театру. Театр корифеїв. Інноваційні пошуки в українському театрі. Діяльність Л. Курбаса та М. Куліша. Радянський період. С. Данченко. Театр у незалежній Україні. **Здобутки українського кіномистецтва.** Становлення вітчизняного кінематографа. О. Довженко, І. Кавалерідзе. Поетичне кіно як зразок національного кінематографа. С. Параджанов, Ю. Ілленко, Л. Осика. Видатні українські актори. Кінематограф сучасної України. **Особливості розвитку української музичної культури.** Музика українського бароко та її творці (Д. Бортнянський, М. Березовський, А. Ведель). Пісенно-музична народна творчість. Становлення національної композиторської школи. П. Сокальський. М. Лисенко. М. Леонтович. Українське хорове мистецтво. Естрадне мистецтво. Українське музична культура на сучасному етапі. Звітяги українських музикантів на світових конкурсах. **Українська архітектура.** Архітектурні пам'ятки Київської Русі. Фортеці та замки. Архітектурні шедеври бароко та їх творці. Дерев'яна архітектура українських земель. Класицизм. Еклектизм. Український модерн. Архітектура ХХ ст. Сучасна архітектура. **Українське образотворче мистецтво.** Образотворче мистецтво Київської Русі. Образотворче мистецтво українського бароко. Живопис ХІХ ст. Авангардні тенденції в образотворчому мистецтві. Живопис ХХ ст. Народний живопис. Українська графіка. Українська скульптура. **Культура Півдня України кінця ХVІІІ–ХІХ ст.** Принципи формування культури Півдня України. Заснування міст на Півдні України. Особливості художнього життя. Освіта і наука. **Культура Півдня України ХХ–ХХІ ст.** Специфіка культуротворчих процесів Півдня України ХХ ст. Мистецьке життя, видатні постаті. Освіта і наука.

Перелік питань, що виносяться на фахове вступне випробування

ТЕОРІЯ КУЛЬТУРИ

1. Етнокультурологія як наука.
2. Культура та етнос.
3. Мова і етнос.
4. Етнологія культури.
5. Духовна культура етносу.
6. Українська етнічна культура.
7. Антропогенез, етогенез, культурогенез.
8. Етнокультурна карта сучасного світу.
9. Теорія культури в системі культурологічного знання.
10. Поняття «культура».
11. Культура та цивілізація..
12. Морфологія культури.
13. Мистецтво як феномен культури.
14. Система видів та жанрів мистецтва.
15. Регіональна типологія культури.
16. Історичні типи культури.
17. Види та форми культури.
18. Динаміка культури.
19. Культурні цінності та норми.
20. Культурна діяльність.
21. Інституціональна структура культури.
22. Культура та релігія.
23. Семіотика культури.
24. Культура і суспільство.
25. Ігрові концепції культури.
26. Концепції локальних культур.
27. Постмодерністські теорії культури.
28. Екзистенціальні концепції культури.
29. Психоаналітичні концепції культури.
30. Культура та комунікація.
31. Наука як феномен культури.
32. Моральна культура.
33. Культурологія дозвілля.
34. Естетична культура.
35. Менеджмент та маркетинг культури.
36. Культура повсякденності.
37. Сучасна культурологія.

38. Соціально-культурна антропологія як наука.
39. Структурно-функціональний напрям в антропології.
40. Культурна еволюція і класичний еволюціонізм.
41. Психоаналіз та культурна антропологія.
42. Символічні форми соціокультурного досвіду.
43. Людина і соціокультурне середовище.
44. Форми соціально-культурних об'єднань людей.
45. Соціокультурна комунікація.
46. Політичне життя та політичні системи.
47. Структуралізм у сучасній соціально-культурній антропології.
48. Культурна антропологія межі ХХ-ХХІ ст.
49. Релігія в системі соціальної організації.
50. Поняття гендеру. Гендерні дослідження.

ІСТОРІЯ КУЛЬТУРИ

1. Первісна культура.
2. Культура Стародавнього Сходу.
3. Культура Індії.
4. Культура Китаю та Японії.
5. Антична культура.
6. Культура Стародавньої Греції.
7. Культура Стародавнього Риму.
8. Християнство як світова релігія.
9. Культура арабо-мусульманського світу.
10. Культура Середньовіччя.
11. Культура Відродження.
12. Культура Європи ХVІІ ст.
13. Культура Просвітництва.
14. Культура Європи й Америки ХІХ ст.
15. Художньо-мистецькі напрями в культурі ХІХ ст.
16. Культура модернізму.
17. Художні напрями у культурі кінця ХІХ ст.
18. Еволюція модернізму в художній культурі ХХ ст.
19. Світова література першої половини ХХ ст.
20. Художній авангард у культурі ХХ ст.
21. Масова культура в сучасному суспільстві.
22. Постмодернізм як культурне явище.
23. Постмодернізм у художній культурі.

24. Міжнародний культурний простір ХХІ ст.
25. Культура Латинської Америки та Африки.
26. Українська національна культура як самобутній соціокультурний феномен.
27. Періодизація історії української культури.
28. Витоки української культури.
29. Культура Київської Русі.
30. Християнство та його роль у розвитку української культури.
31. Культура України ХІV–ХІVІ ст.
32. Козацтво як історико-культурне явище.
33. Розвиток вітчизняної освіти в ХVІ–ХVІІІ ст.
34. Києво-Могилянська академія.
35. Українська культура другої половини ХVІІ–ХVІІІ ст.
36. Національно-культурне відродження в Україні кінця ХVІІІ – початку ХХ ст.
37. Художня культура України ХІХ ст.
38. Національно-культурний рух кінця ХІХ – початку ХХ ст.
39. Український авангард та його місце у світовому художньо-мистецькому просторі.
40. Українська культура 20–30-х років.
41. Українська культура в умовах радянського тоталітарного режиму.
42. Особливості соціокультурних процесів у незалежній Україні.
43. Українська культура як цілісність і складова світової культури.
44. Українська театральна культура.
45. Здобутки українського кіномистецтва.
46. Особливості розвитку української музичної культури.
47. Українська архітектура.
48. Українське образотворче мистецтво.
49. Культура Півдня України кінця ХVІІІ–ХІХ ст.
50. Культура Півдня України ХХ-ХХІ ст.

Список рекомендованої літератури

Основна література

1. Багацький В.В., Кормич Л.І. Культурологія. Історія і теорія світової культури ХХ століття. – К.: Кондор, 2007.
2. Герчанівська П.Е. Культура в парадигмах ХХ – ХХІ ст. – К.: НАКККіМ, 2017.
3. Герчанівська П.Е. Культурологія: термінол. словник. – К.: НАКККіМ, 2015.
4. Герчанівська П.Е. Українська народна культура : християнський вимір. – К.: Університет «України», 2011.
5. Естетика: навч. посібник / за ред. Л.В. Анучиної та О.В. Уманець. – Х.: Право, 2010.
6. Естетика: підручник / за заг. ред. Л. Левчук. – К.: Центр учбової літератури, 2010.
7. Етика: навч. посібник / за ред. В.О. Лозового. – К.: Юрінком Інтер, 2007.
8. Івашина О.О. Загальна теорія культури. – К.: Вид. дім «КМА», 2008.
9. Історія України та етнокультурологія : Навчальний посібник для самостійної роботи студентів. У 2-х частинах. Частина II. Етнокультурологія / Бойко Ю.М.; Вінн. нац. аграрн. ун-т. – Вінниця: ВНАУ, 2017.
10. Історія українського мистецтва: У 5 т. / НАН України, ІМФЕ ім. М. Рильського. – К., 2007–2010.
11. Історія української культури: У п'яти томах / НАН України. – К.: Наук. думка, 2001–2011.
12. Культурологія: українська та зарубіжна культура: Навч. посібник / За ред. М.М. Заковича, І.А. Зязюна та ін. – К.: Знання, 2009.
13. Мистецтво і культура міста : наукові діалоги : колект. моногр. / за ред. А. Білик, В. Сікорської. – Херсон : Гельветика, 2020. Мистецтвознавство ХХ століття: хрестоматія-довідник: навч. посіб. / кол. авт. : А. Баканурський та ін.; упоряд. А. Білик, С. Думасенко. – Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2017. – 424 с.
14. Нариси з історії кіномистецтва України / Редкол.: В. Сидоренко (голова) та ін.; ІПСМ Академії мистецтв України. – Київ: Інтертехнологія, 2006.
15. Нариси з історії образотворчого мистецтва України ХХ ст. / Редкол.: В. Сидоренко (голова) та ін.; ІПСМ АМУ: У 2 кн. – К.: Інтертехнологія, 2006.
16. Нариси з історії театрального мистецтва України ХХ століття / Редкол.: В. Сидоренко (голова) та ін.; ІПСМ АМУ. – К.: Інтертехнологія, 2006.

17. Станіславська К.І. Мистецько-видовищні форми сучасної культури. – К.: НАКККіМ, 2016.
18. Подольська Є.А., Лихвар В.Д., Погорілий Д.Є. Кредитно-модульний курс культурології: навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2006.
19. Попович М. Нарис історії культури України. – К., 2001.
20. Савчук Б. Українська етнологія. – Івано-Франківськ, 2004.
21. Садовенко С.М. Хронотопи аксіосфери української народної художньої культури: Монографія. Київ: НАКККіМ, 2019.
22. Чешко С.В. Этнология и социальная антропология : учебник для студ. учреждений высш. проф. образования. – М. : Издательский центр «Академия», 2010.
23. Чорненький Я.Я. Культурологія: теоретико-практичний курс: навчально-методичний посібник – К.: ВД «Професіонал», 2007.
24. Шевнюк О.Л. Історія мистецтв: навч. посібник. – К.: Освіта України, 2015.
25. Шейко В.М., Білоцерківський В.Я. Історія української культури: навч. посібник. – К.: Знання, 2009.

Додаткова

1. Баканурський А.Г., Корнієнко В.В. Театрально-драматичний словник ХХ століття. – К.: Знання України, 2009.
2. Гатальська С.М. Філософія культури. – К., 2008.
3. Горський В.С. Філософія в українській культурі: методологія та історія. Філософські нариси. – К.: Центр практичної філософії, 2001. – 236 с.
4. Кравець М.С., Семашко О.М., Піча В.М. та ін. Культурологія. Навч. посібник / За заг. ред. В.М. Пічі. – Львів, 2006.
5. Лекції з історії світової та вітчизняної культури / за ред. А. Яртися, В. Мельника. – Львів: Світ, 2005.
6. Никитич Л.А. Культурологія. Теорія, філософія, історія культури. – К., 2005.
7. Русин М.Ю. Історія української філософії: Навч. посібник. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2008.
8. Сидоренко В. Д. Візуальне мистецтво від авангардних зрушень до новітніх спрямувань: Розвиток візуального мистецтва України ХХ–ХХІ століття. – К., 2008.
9. Українська культура в європейському контексті / За ред. Ю.П. Богуцького. – К.: Знання, 2007.
10. Художня культура світу: Арабо-мусульманський, Африканський, Індійський, Далекосхідний культурний регіон. – К.: 2007.
11. Юрій М.Ф. Етнологія: Навч. посібник. – К.: Дакор, 2006. – 360 с.

Критерії оцінювання знань фахового вступного випробування (співбесіда)

Відповідно до вимог вступного випробування підготовка абітурієнта повинна відповідати вимогам вищого навчального закладу і бути відповідно оцінена.

Співбесіда проводиться у вільній формі і спрямована на виявлення базових знань абітурієнта.

Сума набраних балів для рекомендації на спеціальність повинна складати від 60 до 100 балів, які визначають рівень підготовки абітурієнта.

Р Е К О М Е Н Д О В А Н О	90-100 балів	Абітурієнт має ґрунтовні, усвідомлені знання з історії української культури, здатний систематизувати, узагальнювати, сприймати та інтерпретувати інтегровані художньо-культурні явища на основі взаємодії різних історичних епох, видів мистецтв тощо; широко застосовувати асоціативні зв'язки між художніми творами та життєвими явищами. Абітурієнт свідомо використовує спеціальну термінологію у роздумах, висновках та узагальненнях щодо культурних феноменів, пропонує нетипові, цікаві варіанти інтерпретації художньо-культурних явищ; демонструє високий рівень науково-критичного мислення, світопізнання і світовідчуття; самостійно використовує набуті знання, вміння та здібності у практичній діяльності
	85-89 балів	Абітурієнт отримує, якщо у своїй відповіді він виявив достатньо добрі систематизовані знання з курсу історія української культури в обсязі програмного матеріалу, здатність до самостійного аналізу історико-культурних епох, релігій, що мали місце в історії вітчизняної культури, художніх напрямів тощо; студент при відповіді припустився певних неточностей або залишилась нерозкритою частина білета (до 15%) за умови, що принципові моменти запитань були висвітлені правильно
	74-84 бали	Абітурієнт виявляє достатнє засвоєння тематичного матеріалу з історії вітчизняної культури, але допускає несуттєві неточності у використанні спеціальної термінології, що потребують зауваження чи корегування, трапляються поодинокі недоліки в інтерпретації мистецьких творів і мовленнєвому оформленні власних роздумів щодо культурно-мистецьких явищ; не завжди самостійно може систематизувати та узагальнювати тематичний матеріал
	65-73 бали	Абітурієнт може сприймати та інтерпретувати певну частину тематичного матеріалу з історії української культури, але має недостатньо сформоване науково-критичне мислення, не завжди послідовно та логічно характеризує окремі мистецькі твори, потребує уточнень і додаткових запитань; студент виявляє знання і розуміння основних тематичних положень, але не завжди вміє самостійно зробити аналіз культурно-мистецьких явищ, порівняння та висновки

	60 - 64	Абітурієнт володіє знаннями та вміннями, які дають змогу інтерпретувати окремі культурно-мистецькі явища, притаманні українській культурі, недостатньо вміє сприймати, інтерпретувати історико-культурні феномени, мистецькі твори, які вимагають абстрактного мислення; виявляє недостатні знання спеціальної термінології; словниковий запас небагатий
Н Е Р Е К О М Е Н Д О В А Н О	30 - 59	Оцінка виставляється у тому випадку, якщо абітурієнт не знає значної частини програмного матеріалу, припускається суттєвих помилок. На додаткові запитання членів комісії за програмою абітурієнт не знає правильної відповіді; не знає базових категорій, фундаментальних понять, потрібних для розв'язання завдань.
	0 - 29	Оцінка виставляється у тому випадку, якщо абітурієнт не дає відповіді на питання білету, не відповідає на запитання членів комісії.

Затверджено на засіданні кафедри (протокол № 9 від 03.04.2023 р.)

Укладач програми:

Лідія ЛИМАРЕНКО
 голова фахової атестаційної комісії,

докторка педагогічних наук, професорка